

دلایل حمله غافلگیرانه ایران به پایگاه آمریکا در اردن

ایران در حمله‌ای پیش‌دستانه نیروهای آمریکایی مستقر در اردن را با چند موشک بالستیک مورد هدف قرار داد، اگرچه ارتش آمریکا اعلام کرد که همه موشک‌ها با موفقیت رهگیری و منهدم شدند. این حمله بعد از رد طرح عمان برای مدیریت تنگه هرمز از سوی ایران صورت گرفت.

تا پیش از این، راهبرد ایران تلافی‌جویانه بود، یعنی در واکنش به حملات هوایی آمریکا به خاک خود نیروهای آمریکایی را هدف قرار می‌داد. اما دلیل این تغییر رویکرد حکومت ایران چیست؟ در اینباره دو دلیل عمده می‌توان تصور کرد.

با این حمله، ایران قصد داشته نشان دهد که دیگر آماده نیست غافلگیر شده و واکنشی عمل کند، بلکه از این به بعد طبق شرایط و زمان‌بندی خود با آمریکا درگیر می‌شود. این قصد در هماهنگی با سخنانی است که دیروز اسماعیل بقایی، سخنگوی وزارت امور خارجه ایران گفت: «ما هرگز اجازه نخواهیم داد که ایالات متحده زمان جنگ و صلح را تعیین کند».

همچنین، دنی سیتربنویچ، پژوهشگر ارشد مؤسسه مطالعات امنیت ملی اسرائیل در شبکه اجتماعی X نوشت: «ایران با حمله به آمریکا می‌خواهد نشان دهد که می‌تواند ابتکار عمل را در دست بگیرد و نبرد را به آمریکا بکشانند.» او افزود که اگرچه ترامپ حملات هوایی را متوقف کرده، اما رهبران ایران ادامه محاصره نظامی بنادر این کشور از سوی آمریکا را نوعی اقدام جنگی تلقی می‌کنند و معتقدند باید به آن پاسخ داده شود.

از سوی دیگر این حمله در یک فضای رسانه‌ای آکنده از حدس و گمان در باره دیدار ترامپ و نتانیاهو صورت گرفت: دیدارهایی که عموماً زمینه‌ساز یک حمله غافلگیرانه به ایران، همراه با سلسله‌ای از ترورها در عالی‌ترین سطوح نظامی و سیاسی بوده‌اند. با این حمله پیش‌دستانه، ایران احتمالاً قصد فرستادن پیام هوشیاری خود در برابر عملیات‌های غافلگیرانه آتی را داشته است.

البته بعید است که تصمیم‌گیران ایران با ازسرگیری حملات محدود موشکی خود قصد کشیده شدن اوضاع به یک جنگ تمام‌عیار را داشته باشند و به احتمال زیاد ریسک چنین سناریویی را پایین ارزیابی میکنند. به باور آنان آمریکا نه تمایل و نه ظرفیت لازم برای ورود به یک جنگ طولانی‌مدت و گسترده را دارد و ظاهراً توقف ناگهانی و یک‌جانبه حملات آمریکا پس از ۱۳ روز عملیات سنگین دلیل این باور آنهاست. در این زمینه سیتربنویچ نیز می‌گوید: «رهبران ایران به‌طور فزاینده‌ای احتیاط و اشنگتن را نشانه تردید و کمبود اراده سیاسی برای ادامه یک رویارویی طولانی‌مدت می‌دانند. از نگاه تهران، این وضعیت فرصتی برای آزمودن عزم و اراده آمریکا ایجاد کرده است.»

اما همانطور که یک مقام آمریکایی گفته، این اقدام تنش‌ها و احتمال پاسخ نظامی آمریکا را به شدت افزایش داده و فشار بیشتری بر دونالد ترامپ وارد خواهد کرد تا با اتخاذ تصمیماتی سخت، جنگ را با جدیت از سر بگیرد.

در همین زمینه، روزنامه وال‌استریت ژورنال از قول بهنام بن‌طالبو از اندیشکده بنیاد دفاع از دموکراسی‌ها می‌نویسد: «دولت ترامپ نمی‌تواند اجازه دهد این حمله غافلگیرانه بدون پاسخ بماند. برای آمریکا، این حملات هزینه‌های اجتناب‌ناپذیر جنگ نیست، بلکه هزینه‌های کاری است که هنوز به پایان نرسیده است.»

دلیل دیگر حمله موشکی ایران و بالا بردن تنش، افزایش قیمت نفت است که پس از پایان حملات هوایی ۱۳ روزه آمریکا مجدداً در جریان بازگشت به کانال ۷۰ دلاری بود. در حالیکه ترامپ از این کاهش چشمگیر قیمت نفت در جهت اهداف انتخاباتی خود سود می‌برد، ایران همچنان تحت محاصره دریایی و فشار شدید اقتصادی قرار داشته و در «جنگ تاب‌آوری» در موقعیت بسیار نامناسبی قرار گرفته است.

از ادامه این آتش‌بس اعلام‌نشده که عملاً به معنای یک وضعیت «نه جنگ، نه صلح» است، دولت آمریکا بهره می‌برد، در حالیکه حکومت ایران به‌تدریج فرسوده شده و در معرض خطر گسترش اعتراضات مردمی درون کشور قرار خواهد گرفت. در نتیجه طبیعیست که جمهوری اسلامی خواهان ادامه چنین وضعیتی نباشد و قصد بر هم زدن آنرا داشته باشد، حتی اگر به بهای گسترش درگیری‌ها تمام شود. در واقع، حمله دیشب شوکی مجدد به بازار وارد کرد تا فاکتور اصلی فشار بر ترامپ، یعنی قیمت بالای انرژی در آمریکا و بقیه دنیا، همچنان برقرار بماند.

باید دید که آیا حکومت ایران در محاسبات خود و ریسکی که کرده محق بوده و به اهداف مورد نظر خود خواهد رسید یا اینکه در دستان نتانیاهو و حکومت راست افراطی اسرائیل بازی کرده است.

نتانیاهو که برای حمله به ایران و نابودی کلیه زیرساخت‌های حیاتی کشور بی‌تابانه روزشماری می‌کند و ظاهراً از سوی آمریکا مهار شده، «مدارکی» به همراه خود به اشنگتن برده بود تا به کمک آنها دونالد ترامپ را که به گزارش خبرگزاری‌ها هنوز خواهان رامحل غیر نظامی است، قانع به تهاجم مجدد به ایران کند. آیا حمله پیش‌دستانه ایران به نتانیاهو کمک خواهد کرد یا بالعکس؟